

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO -746061- I/13/KJ

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 23. VIII. 2013.

Pan
Bartosz Arłukowicz
Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15
00 - 952 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich napływają sygnały dotyczące braku posług duszpasterskich w niektórych zakładach służby zdrowia.

Konstytucja RP w art. 53 ust. 1 zapewnia każdemu wolność sumienia i religii. Zgodnie zaś z ust. 2 tego przepisu z wolności religii każdy ma prawo do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajduje. Wskazane przepisy stanowią istotną gwarancję korzystania z wolności sumienia i wyznania, jako osobistej wolności człowieka. Staje się to szczególnie ważne dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, czasem zagrażającej życiu i zdrowiu.

Zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz.159), „pacjent przebywający w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej ma prawo do opieki duszpasterskiej”. Art. 37 powołanej ustawy stanowi, iż w „sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia podmiot ów jest obowiązany umożliwić pacjentowi kontakt z duchownym jego wyznania”. Z kolei art. 38 stanowi, iż „podmiot leczniczy ponosi koszty realizacji praw pacjenta wynikających z przepisów poprzedzających”.

Zatrudnianie kapelanów szpitalnych i organizowanie posług religijnych w zakładach opieki zdrowotnej jest regulowane w wielu aktach normatywnych regulujących stosunki

państwa z kościołami i związkami wyznaniowymi. Przepis art. 17 Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisanego w Warszawie w dniu 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318) stanowi, iż

„1. Rzeczpospolita Polska zapewnia warunki do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych osobom przebywającym w zakładach penitencjarnych, wychowawczych, resocjalizacyjnych oraz opieki zdrowotnej i społecznej, a także w innych zakładach i placówkach tego rodzaju.

2. Osobom, o których mowa w ustępie 1, zapewnia się w szczególności możliwość uczestniczenia we Mszy św. w niedziele i święta oraz w katechizacji i rekolekcjach, a także korzystania z indywidualnych posług religijnych w zgodzie z celami pobytu tych osób w zakładach wskazanych w ustępie 1.

3. Dla realizacji uprawnień osób, o których mowa w ustępie 1, biskup diecezjalny skieruje kapelanów, z którymi odpowiednia instytucja zawrze stosowną umowę”.

Z kolei zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 ze zm.) wypełniając swoje funkcje religijne kościoły i inne związki wyznaniowe mają prawo udzielać posług religijnych osobom przebywającym w zakładach służby zdrowia i opieki społecznej oraz dzieciom i młodzieży na krajowych koloniach i obozach organizowanych przez instytucje państwowe.

Świadczenie posług religijnych i opieki duszpasterskiej w zakładach służby zdrowia przewidują niektóre z ustaw o stosunku państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego. Zawierają je m. in. ustawy: z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 ze zm.), z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku państwa od Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz. U. Nr 66, poz. 287 ze zm.), z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 479 ze zm.), z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 481 ze zm.), z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 482 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę pracowników podmiotów leczniczych działających w formie jednostki budżetowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 769) przewiduje wynagrodzenie dla kapelana szpitalnego, co jednoznacznie świadczy, iż intencją autorów tego aktu prawnego jest przyznanie wskazanym jednostkom prawa do ich zatrudniania i wynagradzania.

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) stanowi w art. 77, iż „warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą ustalają układy zbiorowe pracy”, zaś art. 77 ust. 1 stanowi, iż „pracodawca zatrudniający co najmniej 20 pracowników, nie objętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy (...), ustala warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania”. W takiej sytuacji znajdują się jednostki działające jako SPZOZ. Taryfikatory kwalifikacyjne i taryfikatory płac każdego z SPZOZ powinny objąć, uwzględniając postanowienie konkordatu i powołanych wyżej ustaw regulujących stosunki wyznaniowe, kapelanów szpitalnych. Obecne regulacje prawne w tym zakresie są w zasadzie wystarczające. Jednak zasadne wydaje się zamieszczenie odpowiednich przepisów w aktach rangi ustawy dotyczących służby zdrowia, tak aby ewentualne wątpliwości w tym zakresie były rozstrzygnięte jednoznacznie.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217) nie wymienia jednoznacznie hospicjów wśród podmiotów leczniczych (art. 4), ale przewiduje w art. 12 ust. 1 pkt 4, iż stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, innych niż szpitalne, udziela się także w hospicjach.

Na tym tle powstaje wątpliwość czy hospicja mają prawo do zatrudniania kapelanów, mogących świadczyć posługi religijne dla chorych, którzy z racji przebywania w hospicjum znajdują się bardzo często w ciężkim stanie zdrowia. Dla osób tych opieka duchownego i posługa religijna może mieć istotne znaczenie, także w wymiarze zdrowotnym. Wydaje się więc niezbędne jednoznaczne objęcie hospicjów przepisami dopuszczającymi zatrudnienie kapelana szpitalnego.

Działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra ustosunkowanie się do kwestii podniesionych w niniejszym piśmie. Uprzejmie

proszę także o przedstawienie informacji dotyczącej aktualnej sytuacji odnośnie do zapewnienia świadczenia posług religijnych w zakładach służby zdrowia.

Łączę pozdrowienia

Anna Hujowicz